

بنام خدا سوالات متن درس ۲۳ هفتم

۱. اقوام آریایی کدام عناصر خلقت را مقدس می شمردند؟
آب خاک آتش باد

۲. پیامبر ایران باستان چه کسی بود؟
زرتشت

۳. زرتشت مردم را به چه چیزی دعوت می کرد؟
مردم را به پرستش اهورامزدا خدای بزرگ به یکتا دعوت میکرد.

۴. در آیین زرتشت اهورامزدا و اهریمن مظهر چه چیزی بودند؟
اهورامزدا منشاء تمام خیر و خوبی ها بود و اهریمن سرچشمه شر و بدی ها به شمار می رفت.

۵. زرتشت پیروان خود را به چه چیزی سفارش می کرد؟
زرتشت به پیروان خود سفارش می کرد که به منظور یاری اهورامزدا پندار نیک گفتار نیک و کردار نیک را سرمشق زندگی خود قرار دهند.

۶. کتاب زرتشت چه نام داشت؟
اوستا

۷. آتش در میان ساسانیان چه جایگاهی داشت؟
ایرانیان باستان آتش را مقدس می شمردند در دوره ساسانی آتشکده‌های زیادی در گوشه و کنار ایران ساخته شدند که آثار بعضی از آنها تا به امروز باقی مانده است.

۸. در دوره ساسانی در ایران چه دین هایی وجود داشت؟
در دوره ساسانی اگر چه اغلب مردم دین زرتشتی داشتند و حکومت از آن دین پشتیبانی می کرد اما پیروان دین های مسیحی یهودی بودایی و مانوی نیز در ایران زندگی می کردند.

۹. غذای مردم ایران باستان چه بود؟
غذای اصلی مردم ایران باستان غلات مخصوصاً گندم و جو بود و انواع گوشت گوشت حیوانات اهلی گوشت پرندگان شکاری تخم پرندگان شیر بز و میوه ها و سبزیجات و شربت ها برای تغذیه استفاده می کردند.

۱۰. آداب غذا خوردن در بین مردم ایران باستان چگونه بود دو مورد؟
سخن گفتن به هنگام غذا خوردن را گناه می دانستند.
دست های خود را قبل و بعد از غذا می شستند

۱۱. اطلاعات ما از پوشاک مردم ایران باستان از چه طریقی است؟
مربوط به مجسمه ها نقاشی ها و تصاویر به جا مانده از آن دوره است که بر روی سنگ ها ظروف
و سکه ها نقش بسته است.

۱۲. ایرانیان باستان نسبت به پوشش بدن چه نظری داشتند؟
مردان و زنان ایران باستان به پوشش بدن اهمیت می دادند و از برهنگی اجتناب می کردند.

۱۳. پوشاک اصلی مردان در ایران باستان چه بود؟
شلوار بالایوش های آستین دار و کلاه نمدی

۱۴. زنان ایران باستان از پوشاکی استفاده میکردند؟
از شلوار پیراهن بلند و نوعی سربند

۱۵. از دیرباز مردم ایران به چه ورزش هایی علاقه داشتند؟
به ورزشهای رزمی و پهلوانی مانند کشتی

۱۶. فردوسی در شاهنامه از دلاوری چه کسانی سخن گفته است؟
رستم، سهراب، سیاوش و گردآفرید

۱۷. به نوشته هرودوت ایرانیان به فرزندان چه چیزی یاد می دادند؟
سوارکاری، تیراندازی و راستگویی

۱۸. بازی چوگان را چه کسانی اختراع کردند؟
ایرانیان

۱۹. معنی واژه جشن چیست؟
از کلمه یشت و یسنه اوستایی به معنای پرستیدن و نیایش است.

۲۰. مهمترین جشن های ایران باستان را نام ببرید؟
جشن نوروز جشن سده جشن مهرگان

۲۱. در نزد ایرانیان باستان نوروز پیام آور چیست؟
پیام آور نو شدن سال رویش طبیعت و آغاز فعالیت کشاورزی

۲۲. عید نوروز از چه زمانی آغاز شده است؟
زمان تاجگذاری جمشید پادشاه اسطوره ای ایران

۲۳. آیین نوروز در ایران باستان چگونه بود؟

در عهد باستان خانواده های ایرانی بر سر سفره نوروزی به درگاه آفریننده هستی دعا می کردند به یکدیگر هدیه می دادند و شادباش می گفتند.

۲۴. در زمان هخامنشیان جشن نوروز در کجا برگزار می شد؟
در تخت جمشید

۲۵. سازمان ملل چه روزی را روز جهانی نوروز معرفی کرده است؟
اول فروردین ۲۱ مارس

تهیه کننده رضا غیبی دبیر مطالعات ناحیه دو ارومیه

درس ۲۳ عقاید و سبک زندگی مردم در ایران باستان

مورخان موفق شده‌اند با توجّه به شواهد و مدارکی که از آن دوران بر جای مانده تا اندازه‌ای به شیوه زندگی مردم در ایران باستان پی ببرند. شاید برای شما جالب باشد که بدانید در گذشته‌های بسیار دور، مردم چه باورهایی داشتند، خوراک و پوشاک آنها چه بود، چه آیین‌ها و جشن‌هایی داشتند و چگونه زندگی می‌کردند.

دین

در ایران باستان، تعلیمات مذهبی نقش و تأثیر زیادی در زندگی فردی و اجتماعی داشت. اقوام آریایی برخی از عناصر خلقت مانند

۱ آب، آتش، خاک و باد را مقدس می‌شمردند و برای آنها ایزدانی قائل بودند.

۲ زرتشت، پیامبر ایران باستان که قبل از سلسله مادها می‌زیست، در اندیشه اصلاح عقاید ایرانیان برآمد. او مردم را به پرستش

۳ اهورامزدا، خدای بزرگ و یکتا دعوت کرد.

در آیین زرتشت، اهورا مزدا، منشأ خیر و خوبی‌ها بود و همواره با اهریمن که سرچشمه شر و بدی‌ها به شمار می‌رفت، در حال

مبارزه بود. ۴ زرتشت به پیروان خود سفارش می‌کرد که به منظور باری اهورا مزدا، پندار نیک، گفتار نیک و کردار نیک را سرمشق

زندگی خود قرار دهند. پس از مرگ زرتشت، پیروانش تعالیم او را در کتابی به نام اوستا گردآوری کردند. به تدریج آیین زرتشتی در

۵ میان اقوام ایرانی رواج یافت.

ایرانیان باستان، آتش را مقدس می‌شمردند. در دوره ساسانیان آتشکده‌های زیادی در گوشه و کنار ایران ساخته شدند که آثار

۶ بعضی از آنها باقی مانده است.

زیارتگاهی در استان یزد از مکان‌های مقدس زرتشتیان

بقایای آتشکده تپه میل، جاده ری - ورامین - تهران

در دوره ساسانیان، اگرچه اغلب مردم دین زرتشتی داشتند و حکومت از آن دین پشتیبانی می کرد، اما پیروان دین های مسیحی، یهودی، بودایی و مانوی* نیز در ایران زندگی می کردند. در این دوره، موبدان زرتشتی با رواج و گسترش دین های دیگر در ایران مخالف بودند و نسبت به پیروان سایر ادیان سخت گیری می کردند. در دوره ساسانیان دین زرتشتی، دین رسمی کشور اعلام شد.

تغذیه و آداب غذا خوردن

در فصل قبل خواندید که اغلب ایرانیان باستان، کشاورز و دامدار بودند. در آن دوره، غذای اصلی مردم، غلات مخصوصاً گندم و جو بود که آنها را آرد می کردند و با آن، نان و انواع شیرینی ها را می پختند.

علاوه بر نان، از انواع گوشت حیوانات اهلی، گوشت پرندگان شکاری، تخم پرندگان، شیر بز و میوه ها و سبزیجات و شربت ها برای

تغذیه استفاده می شد.

ایرانیان باستان برای آرد کردن غلات، آسیاب های آبی را ابداع کرده بودند. بچه ها، آیا می دانید بشر تا کنون از چند نوع آسیاب برای آرد کردن استفاده کرده است؟!

برخی از مورخان معتقدند که در آن دوره، بعضی مواد غذایی مانند روغن زیتون از یونان و ادویه از هندوستان به ایران وارد می شده است. مردم ایران باستان، با آداب خاصی بر سر سفره می نشستند. آنها سخن گفتن به هنگام غذا خوردن را گناه می دانستند. شستن دست ها قبل و بعد از غذا خوردن و خواندن دعای نان در ابتدا و پایان غذا از نکاتی بود که آنها بر سر سفره رعایت می کردند. ایرانیان باستان از ظروف سفالی، سنگی و فلزی استفاده می کردند.

۱۰

تنگ نقره ای ساسانی

بشقاب زرین متعلق به دوره ساسانی

گوشواره طلایی متعلق به دوره اشکانی

ریتون* (تکوک) شیر غزان هخامنشی

پوشاک

بیشتر آنچه که ما از پوشاک مردم آن دوره می‌دانیم مربوط به مجسمه‌ها و نقاشی‌ها یا تصاویری به جا مانده از آن دوره است که بر روی سنگ‌ها، ظروف یا سکه‌ها نقش بسته‌اند. **۱۱**

البته باستان‌شناسان نمونه‌هایی از وسایل و ابزار تولید پوشاک مربوط به ایران باستان را نیز کشف کرده‌اند.

شواهد و مدارک به جا مانده نشان می‌دهد که مردان و زنان ایران باستان به پوشش بدن اهمیت می‌دادند و از برهنگی اجتناب می‌کردند. **۱۲**

ایرانیان، از نخستین کسانی بودند که شلوار را طراحی کردند و پوشیدند. شلوار و بالاپوش‌های آستین‌دار و کلاه نم‌دی پوشاک اصلی مردان بود. زنان نیز از شلوار، پیراهن‌های بلند و نوعی سربند استفاده می‌کردند. لباس‌های ایرانی مورد توجه بزرگان و درباریان روم و یونان بود و اغلب سعی می‌کردند از طرح لباس‌های ایرانی تقلید کنند. **۱۴**

سنگ‌نگاره زن ایلامی در حال نخ‌ریسی

فعالیت

- ۱- همفکری کنید و با توجه به تصاویر، اجزای لباس را در هر یک توضیح دهید.
- ۲- چند ماده غذایی نام ببرید که امروزه مصرف می‌کنید و در زمان ایران باستان نبوده است. بگویید چرا این مواد نمی‌توانستند در آن دوره وجود داشته باشند.

نقاشی سبک شاهنامه‌ای که نبرد اسفندیار با سیمرغ را نشان می‌دهد.

از دیرباز مردم ایران به ورزش‌های رزمی و پهلوانی چون کشتی علاقه‌مند بوده‌اند و پهلوان و پهلوانی در تاریخ کهن ما ریشه دارد.

فردوسی در کتاب شاهنامه از دلآوری اسطوره*هایی چون رستم، سهراب، سیاوش، گردآفرید و ... در ایران باستان سخن گفته است. **۱۶**

هرودوت نوشته است: ایرانیان به فرزندان خود سه چیز را می‌آموختند:

۱. سوارکاری، **۲**. تیراندازی، **۳**. راستگویی. **۱۷**

سوارکاری و تیراندازی و شکار از ورزش‌های مورد علاقه مردم آن دوره بوده

و پرتاب سنگ یا فَلَاحَن* و نیزه و زوبین* نیز رواج داشته است. **۱۸**

بسیاری از پژوهشگران معتقدند چوگان‌بازی ورزشی است که ایرانیان باستان

آن را ابداع کرده‌اند و سپس از ایران به سایر کشورها راه یافته است. در شاهنامه

فردوسی به چوگان‌بازی اشاره شده است. در زمان هخامنشیان و ساسانیان این ورزش

انجام می‌شده است. امروزه، چوگان‌بازی یکی از ورزش‌های جهانی محسوب می‌شود. در این ورزش، اسب‌سواران از یک چوب دستی

به نام چوگان و یک گوی استفاده می‌کنند.

تصویری از بازی چوگان در ایران امروز

نقاشی خرد نگاره (مینیاتور) از چوگان

فعالیت

۳- کدام یک از ورزش‌های ایران باستان در جهان امروز مرسوم است؟ چند مورد نام ببرید.

۴- کدام ورزش‌های امروزی در ایران باستان وجود نداشته است؟ چرا؟

جشن‌ها

۱۹

در عهد باستان مردم ایران در طی سال، چندین جشن برپا می‌کردند و شاد زیستن را یک موهبت الهی می‌دانستند. واژه جشن از **یَشت** و **یسنه** اوستایی گرفته شده که به معنای پرستیدن و نیایش است. از اینجا می‌توان پی برد که بیشتر جشن‌های آن دوره اهمیت دینی داشته و با نیایش به درگاه خداوند همراه بوده است.

جشن‌ها همچنین ارتباط زیادی با تغییر فصل‌ها و شروع و پایان کار کشاورزی داشتند. جشن نوروز، جشن سده* و جشن

مهرگان* از مهم‌ترین جشن‌های آن دوره بوده است. ۲۰

جشن نوروز: نوروز یکی از بزرگ‌ترین و باشکوه‌ترین جشن‌های ایران باستان بوده که در آغاز فصل بهار برگزار می‌شده است. نوروز در نزد مردم آن زمان پیام‌آور نو شدن سال و رویش طبیعت و شروع فعالیت‌های کشاورزی بود. زمان پیدایش نوروز به درستی معلوم نیست، اما در برخی از کتاب‌های کهن مانند شاهنامه فردوسی، این جشن را به زمان تاج‌گذاری جمشید پادشاه اسطوره‌ای ایران نسبت می‌دهند. در عهد باستان، خانواده‌های ایرانی بر سر سفره نوروزی به درگاه آفریننده هستی دعا می‌کردند، به یکدیگر هدیه می‌دادند و شادباش می‌گفتند. شواهد و مدارک نشان می‌دهد که این جشن در زمان هخامنشیان در تخت جمشید برگزار می‌شد و پس از آن، سلسله‌های دیگر نیز نوروز را گرامی داشته‌اند. در هر یک از روزهای عید نوروز، طبقه‌ای از مردم به دیدار شاه می‌آمدند.

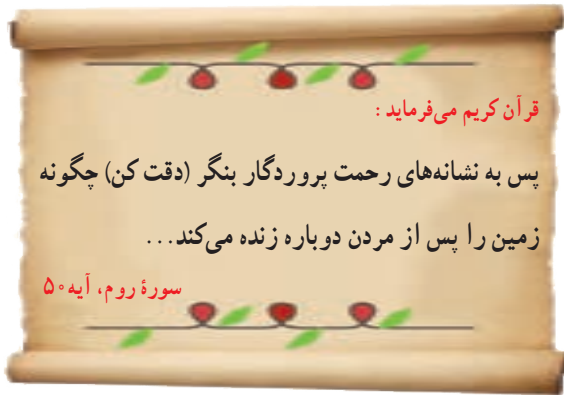
آیا می‌توانید با توجه به آنچه در سال گذشته خواندید بگویید این جشن، علاوه بر ایران در کدام کشورهای همسایه نیز برپا می‌شود؟ چرا؟

نقاشی هدیه‌آوران جشن نوروز در تخت جمشید

جشن نوروز در زمان ما

آغاز فصل بهار و نوشدن طبیعت یکی از نشانه‌های عظمت و رحمت خداوند است.

پس از اسلام، ایرانیان، ظاهر و شکل نوروز را نگه داشتند، اما محتوا و سنت‌های آن را عوض کردند. نوروز باستانی، نوروز پادشاهان و فرصتی برای آنها بود تا بزرگی خود را به رخ مردم بکشند و از آنها هدیه بگیرند. اما امروزه، نوروز ایرانی، سنتی مردمی و وسیله‌ای برای ارتباط قلبی میان مردم و خداوند است. مردم به مناسبت نوروز، جشن گرفته و قرآن بر سر سفره هفت‌سین می‌گذارند. آنها به دیدار بزرگ‌ترهای فامیل رفته و به یکدیگر هدیه می‌دهند. در ایام نوروز، زیارتگاه‌های مختلفی همچون حرم امام رضا علیه السلام از شلوغ‌ترین مکان‌ها در ایران است و همه در هنگام تحویل سال، مشغول دعا و سخن گفتن با خدا هستند.

۲۴

نوروز هدیه فرهنگ ایران به جهانیان :

آیا می‌دانید که اکنون، نوروز (اول فروردین) یک روز جهانی است و علاوه بر ایران، در برخی کشورها و نقاط دیگر جهان، این روز جشن گرفته می‌شود و مراسم مخصوص به خود دارد؟ آیا می‌دانید چه کشورهایی؟

فعالیت

- ۵- دعای تحویل سال چیست؟ ترجمه آن را در کلاس بیان کنید.
- ۶- درباره یکی از موارد زیر از بزرگ‌ترها پرس و جو کنید و نتیجه را در کلاس بگویید.
الف) هر یک از اجزای سفره هفت‌سین نماد چه چیزی است؟
ب) سمنو از چه چیز و چگونه تهیه می‌شود؟
- ۷- فرض کنید یک نوجوان ۱۳-۱۲ ساله هستید که در ایران باستان زندگی می‌کنید. با توجه به اطلاعاتی که از این درس و درس‌های قبل به دست آوردید، یک روز زندگی خود را از صبح تا شب مجسم کنید و بنویسید. در نوشته خودتان آنچه خوردید، پوشیدید و کارها و فعالیت‌هایتان را شرح دهید. متن را به معلم بدهید یا در کلاس بخوانید.